

ሃገር

ህዝባችን ህብን ንምድሓን፣ ኢሊን ጽውዒት ዝገበራ ኣደታት፣ ቁትቡን ሉዑሉን ራኢ፣ ብጉቡእ-ዶ ተገንዚብናዮ ንኸውን፣ እንታይ እዩ ንሓንቲ ሃገር፣ ሃገር ከብላ ዝኸእል፣ ዝብል ኣርእስቲ ብ- 11 /ሕዳር/1882 ኣብ ስርቦና (ፈረንሳ) ዝተኸየደ ኮንፈረንስ ታላዲሉ ተዘትይሉሰ፣ ስጋብ እዛ እዋን እዚኣ፣ ነቲ ሸው ዝተዋህበ መልሲ ዘፍርስ እኳ እንተዘይ-ተርኽብ፣ ከም ፍልስፍናን ስነ-ሓሳብን ግን መምስ እዋኑን መድርኹን ብምምዛን መዛተይን መካትዕን ኮይኑ፣ ፖለቲካዊ ውሳኔን ስጉምትታት እና ተወስደ፣ ኣብ ዓለምና ዘለዎ ሃገራት፣ ንዕኡን ዘካይድ ስርዓታት ዝውስና፣ ኣብ ርእሲ ምክባን፣ እቶም ሰብ መዚ/ምልኪ ዝሓዙ፣ መስርሕ ስልጣኖም ንምዕባይ ህርድግ ከብሉ ከለዉ፣ ዝተፈልዩ ሰባት ክኣ ድላብ ሃብቲ ዝረኽቡሉ፣ ዝጥቀምሉ መስርሕ ፖለቲካዊ መዳያት ብምስናድ፣ እዛ ኣብ ዘይ-ዓርፍ ህውከትን ዘይተማጣጠነ ናብራ ሂወት ደቂሰባት ዝነብሩላ፣ ዓለምና ኢና እንነብር ዘሎና።

ኣፈ ታሪኽ ከም ዝገልጽ ደቂ ሰባት፣ ከም ሰበኽ-ሳግም ንመንበሪኦም ዝኸዉን ንምምእራር ካብ ቦታ ናብ ቦታ ይንቃሳቸሱ ከም ዝነበሩ ኣጽናዕቲ ስነ-ጥንታዊ/ኣርኪዮሎጂስቲ፣ ስነ-ሰበኛ/ኣንትሮፖሎጂኛውያን፣ ብዝገብርዎ ቀጻሊ መጽናዕቲታት ይምህሩና እዮም።

ኣብ ዑሉብ ቦታ ኮንካ ናብራኽ ንምጥጣሕን ኣብኡ ኮንካ ንኸትነብረሉ ዝኸእለካ መግቢ፣ መዕቆቢኽን እተጽለሉ ባዓቲ፣ ባዕልኽ እትሰርሖ ኣጉዶ መሳሊ ብምህናጽ፣ ተኣኪብካ ብምንባር፣ እዚ ሎሚ ቁሸት-ዓዲ ኢልና እንጽውዖ ሓቢሮም ክነብሩን ካብ ዝኾነ ዓይነት ተጻባእቲ ንምክልኻል ሓበራዊ ሂወትን ምትሕግጋዝ ብምዝውታር ናይ መፈለምታ ታሪኽ ምክልኻል ተጻብኦታትን ናተይ ትብሎ መሬት ክህልወካ እትድርተሉ፣ ዝተጀመረሉ ምዃኑ እዉን ናይ ማሕበረሰብ (sociology) ከምኡ ስነ-ሰብ/ኣንትሮፖሎጂ ዘጽንዑ ኣካላት ኮታ ኩሎም ምዕባል ደቂ ሰባት ዝማራመሩ ዝምህርዎ መኣዲ ፍልጠት እዩ።

እዚ ኣርእስቲ ዚ ክልዓል ዝተደልየ እቲ ልዑል ሓሳብ ተበግሶ ኣዴታት፣ ንቅሎ ኣደታት ንምድሓን ሃገርን ህዝብን ዘባ ኤውሮጳ ስጋብ ክንደይ ዓቢ ዓሚቕን ምዃኑ ንርድኡ-ዶ ንኸዉን??

እዛ ነፍቅራን ምእንትኣ ከቢድ መስዋእቲ ዝኸፈልናላ ሃገር፣ ክትጽውዓና ከላ እቲ ዘድሊ መልሲ ንህባዶ ኣሎና?? ስጋብ እዛ እዋን ኢዚኣ፣ ኣብ ዲያስፖራ ዝነብር ዘሎ ህዝብና ሓቢሩ ዝቃለሰሉ ባይታ፣ መደብ ስርሓት፣ ንዕኡ ዝገዝእ ህንጻ ሕጊ ሰነዱ፣ ከካይድዎ ዝኸእሉን ሓላፍነት ዝሰከሙን ብደምክራስያዊ ኣጋባብ ክንመርጽ ዘይምክእልና እንታይ እዩ እቲ ጸገም??

ነዚኣምን ከምኣም ዝኣመሰሉ ሕቶታት ንኸምለሰን፣ ናይ ሓባር ጽላል ንምብጻሕ ዝኸየድ ዘሎ ጸዕሪ ኣወንታዊ መልሲ መእንቲ ክርከብዩ መንቀሊ ጽሑፍናን፣ ትልሚ ንቕሎ ኣደታት ንምድሓን ሃገርን ህዝብን ዘኤ ተበጊሱ ኣብ ስራሕ ዝርከብ ዘሎ። ንምርድኡ እስኪ (ኩላትና ኣብ ወጻኢ ካብ ኤርትራ እንርከብ፣ ብሓብር ኣብ ሕልሚ ንስጠምሞ፣ ኣብ ኤርትራ ሃገርና ንኺድ፣ ማይ ይወቅዕ፣ ጽሕፍ ንፋስ ክንወስድ ደገ ወጺእና ንዛወር፣ ኣብ ጽፍሒ ጫማና ጭቃ ንርኣ፣ እዚ ጭቃ እቲ ገና ዘይነቐጸ ደም ሰዋኣትና/ሱንኩላትና፣ ድምጹ ብምስማዕ፣ ባዕዳዊ ዝኣኢ ካብ ሀገር ክባረር፣ ንደቂ ሃገር ክኣ ብፍትሕን ዲምክራሲን ግዝኣተ-ሕግን ክነብሩ ኢየ ዝፈሰሰኩ ክብል፣ እታ ጸብሪ መሬት ክኣ፣ ኣነ ሃገርካ እየ ኣ/ሕሊፍካ ኣይተውህበኒ ክትብል ከላ፣ ገለ ተሪር ድንኩል ዝዕንቅፍ ክኣ ዝተኸመረ ኣዕጽምታት ኮይኑ ብወገኑ ንሕና ንዓኻ ሃገርካ ክትሕሉን ዶቦታትካ ተነጺሩ/ተሓንጺጹ፣ ከም ልእልቲ-ሃገር ምስ ጎራባብታ ብምክብባርን ሰላምን ክትነብር ዝብል ድምጺ ኾይኑ-ዶ ኣይስም-ዓናን??) ካብ ሕልምና እሞ ንባራባር ሃገርና ኣብ ትጠፍኣሉ ህዝብና ዝጸንተሉ ዘሎ እዋን ሓቢርና ክንቃለስ ግደታና እዩ።

ነዚ ኢሉን እየን ንኢ.ን.ሃ.ህ.ዘ.ኤ.፣ብዘይ ውዓል ሕደር፣ነዛ ኣብ ሓደጋ ትወድቕ ዘላ ፍቕርቲ ሃገርና ንምድሓን ተጠርኒፍና ንኹላትና ዘስርሕ መደብ ዕዮን ንዕኡ ዝገዝአተ ሕግን ሚዛናቱ ዝሓዘ ኣጋባብ ዝካየድ ብምክታል፡ ተበጊሶንስ ድሮ ፈላግዊ ዋዕላ ፍራንክፎርት ተኻይዶ ካብኡ ዝተመደቡ ሽማግሌ-ምውህሃድ ኣብ ስራሕ ዝርከቡ ዘለዉ።

እዞም ድሮ ተበጊሶም፣ንህዝብና ንምብጻሕ ኩሉ ዓይነት ምድያ፣መራኸቢ ብዙሃን እናተጠቐመ ኣብ ምጉስጓስን ተጠርኒፍካ ብምውዳብ፣ ምስተን ድሮ ተጠርኒፊን ክቃለሳ ዝጸንሐ ብውህሃድን መኣዲ ዘተ ብምክፋት፣ነቲ ኣብ ላዕሊ ተጠቂሱ ዘሎ፣ብሰራሕ ክትርጎም፣ ከይተሓለለ ዝጽውዕ ዘሎን ገና ብተዳጋጋሚ ክጽውዕ ምጂኑ ዝሕብርን ዘማሕጽን ዘሎ ኣቕልቦ ክግበረሉ መሉእ ተስፋ ኣለዎ።(ኣብ ምዕጻው እዚ መልእክቲ ኣድራሻታት ከስፍር እዩ)።

ዝተላዕለ ኣረስቲ ንምንጻር፣ ሃገርን ነታ ንዕኡ ዘቐመ ህዝብታት፡ከም መግለጺ፣እንታይ እዩ ንሓንቲ ሃገር/ሃገር ዘብላ ? እቲ መሰረታዊ መፍለጢ ሓንቲ ሃገር ዓልየት ወይ ቋንቋ ኣይኮነን። ደቂ ሰባት ኣብ ልቦም/ሕልንኦም ሓደ ህዝቢ ዘብሎም ናይ ሓባር ራኢ፣ጠቕሚ፣ፍቕሪ/ፍትወት፣ዝኸሪ፣ተስፋ፣ሓቢሩ ዘንብሮም ባህሪኮይኑ፣እቲ ብሓንሳብ ዘማልእዎ ጉዕዞ ታሪኽ እዩ ደቂ ሓንቲ ሃገር ከብሎም ዝክእል።

ሃገር እታ እተፍቕራ ሃገር ብኸምዚ ዝቐመትን ንክትካላኸላ ድልው ምስ እትኸወን፣ሓደ ካብቶም ነዚ መጽናዕቲ ዘካየዱን ኣብ ዩናይትድ ስቴትስ ከተሳታዩን ዘተኻየዱ ዓቢ ሰሚናር ዝተሰነደ ስነ-ሓሳብ የብርሀ። እቲ ዝቐረበ መጽናዕቲ ሰፊሕን ብጣዕሚ ኣገዳሲን መሃርን ይኹንምበር ኣብዚ ሒዝናዮ ዘሎና ኣርእስቲ ተርጉምካ ከተቐርብ ነዊሕን ግዜ ስለ ዝሓትት ንንብብቲ ዳህሲሶም ክረኽብዎን ከንብብዎን ይምሕጸን።

ብሕጻር ዝበለ ጸማቕ ክቐርብ ክፍትን እንሆ፡ ሓንቲ ሃገር ሂወት እያ መንፈሳዊ ሂወት/መሰረት እያ።እዚ ክልቲኡ ዝጣማመርን ዘይፋላለ ኩነትዮ። እቲ ሓደ ሕሉፍ፣ እቲ ሓደ ከኣ ናይ'ቲ እትነብረሉ ግዜ እዋናዊ እዩ።

እቲ ሓደ ሃብታም ውርሻ ናይ ተዘክሮ ኮይኑ፣እቲ ኻልእ ናይ እዋኑ እተጥርዮ ስምምዕ/ርድያ፣ ብሓባር ንምንባር እትፈጥሮ ድልየት፣ንዝወረሰካዮ ታሪኽ ክትትርጉምን ኣጽኒዕካ ክትሕዞን እትወስዶ ስጉምቲዮ ወሳኒ።

ሓንቲ ሃገር ልክዕ ከም ሓደ ፍጡር ሰብ ክትዓብን ክትኩስኩስን ዘለዎ ኮይና እያ ክትዓኩኽ ዝግባኣ።ኣባ-ሓጎታትና ንሕና ክንከወንን ክንሁሉን ገይሮም፡ዘውሮሱና ሃብታም ማሕበራዊ ርእሰ-ማል፣ሕሉፍ ጅግነት/ተበጃይነት፣ ዓበይቲን/ብሉጻትን ደቂ ሃገር፣ክብሪ/ዓወት/ንያት፣እዚ እዩ ማሕበራዊ ርእሰ-ማል። ናይ ሓባር ክብርን/ዓወትን/ንያትን ምስ እትውንን ናይዚ እዋንዚ ድልየት ብሓንሳብ ምንባርን፣ሓቢርካ ዓበይቲ ግብርታት ስለ ዘማላእካ፣እንደገናውን ንክትገብር ቁሩብ ዝኾንካ እዚ እዩ'ቲ ርእሰ-ክርሲ ሓደ ህዝቢ ኹብላካ ዝክእል።

እቲ እተፍቕሮ ብተማጣጠኒ/ተዳራራሊ እትኸፍሎ መስዋእቲ እተሕልፎ ስቓይትንዮ ከም ሓንቲ ዝ ትሃነጸ ተውርሳ፡ # እቶም ዝነበርና ከሙኡ ኢና፣እቶም ዘሎና ከምቲ ዝነበርክም ክንከወን ኢና#ብቲ ቀሊል ኣጋባብ መዝሙር/ማህሊት ናይ ነፍሲ ወከፍ ዓዲ/ሃገር ይብሃል።

እቲ ጸሓፍ ብዛዕባ ሃገርን ሃገር ከብለካ ዝክእል ይቐጽል እኳ እንተኾነ ንምሕጻሩን ብመጠኑ በሪሁ ክኸወን ትምኒት ነሕድር።

እምብኣርከስ ተበግሶ ኣዴታት፡ንኢ.ሃ.ህ.ዘ.ኤ. ብቐሊል ዝርእ ዘይኮነስ ናይ ኩሉ ዜጋ ኤርትራዊ፣ ንፍትሕን ግዝአተ ሕገ ዝቃለስ ከም ናቱ ወሲዶ ከተርንዖን፣ነዚ ወርቃዊ ናይ ይኣክል ግዜ ብምጥቃም ብንጥፈት ክዋሳእ፣ ኣለኹ ኣነ ግደይ ክገብር ብምባል ምስተን ንስራሕ ተዋፊረን ዘለዎ ሓይሊ-ዕማምት ዝራኸቡሉ ኣድራሻ ደጊምና ነቐርብ።

E-mail :- [Niqlo. adetat@hotmail.com](mailto:Niqlo_adetat@hotmail.com)

Facebook:- Niqlo Adetat ni Dehent Hezbi

Twitter :- NAdetatt

ብድሓን ምጹ

ሓቢርና ንውልቀ መላኪ ካብ ስሩ ክብተኽ
ኣብ ቦቱ፡፡ ፍትሕን ስርዓተ ሕግን ክትከል
ኢድ ንኢድ ብምትሕሓዝ ዓወትና ነቓላጥፍ
ብሓልዮት ዜናን ሓበረታን ን.አ.ን.ሃ.ሀ.ዘ.ኤ.
አቕራቢ ፍትዊ ክፍለ